

MINTA-KINCS-TÁR, azaz a gyékény és kákafonás hagyományos mintái

Az egyik legegyszerűbb fonásminta, ami a káka és gyékényfonás alapját képezi a **hímelés**, vagy más néven **kettes zsinórfonás**. Ez a technika mindenhol ismert és mindenhol azonos, ahol a növényi alapanyagok fonásával foglalkoznak. Ezen technikából alakultak ki a bonyolultabb minták. A karók összefogásával, cseréjével már számtalan egyéb mintát tudunk létrehozni.

MEZŐFELEI FONÁSMINTÁK

Mezőfele és a gyékényfeldolgozás egymástól elválaszthatatlan fogalmak. A legváltózatossabb minták is itt alakultak ki. Az első írásos említés Benkó Károly: Marosszék ismertetése (1865-1869) származik: „A mezősegi tavakból gyűjtött nádból készítenek kivételesen Harasztkeréken gyékényt, Felében szatyrot, kenyérformákat, ételhordó kantárokat.”

Barabás Endre 1907-ben már arról számol be, hogy a település teljes lakossága gyékényfonással foglalkozik. Ez elsősorban annak volt köszönhető, hogy a településhez kevés gazdálkodásra alkalmas földterület volt, mely az önellátást és megélhetést biztosította volna, így az egyetlen megélhetési forma számukra a gyékényfeldolgozó háziipar volt.

A gyékényfeldolgozásba már a gyerekek is korán bekapcsolódtak, 10 éves korukra már az alapokat elsajátították. Azonban a nemzedékről nemzedékre öröklődő tudást más is befolyásolta. 1904-ben a Székely Kirendeltség tanfolyamot szervezett Mezőfelében, hogy magasabb színvonalú legyen a gyékénymunkák minősége.

A legnagyobb fejlődés azonban Bandi Dezső marosvásárhelyi rajztanár nevéhez köthető. 1967-69 között egy tanfolyamot szervezett, ahol egyedi minták tervezését, elkészítését sajátították el a fonók. Bandi Dezső előre megrajzolt mértani mintáit otthon megfonták a tanulók, majd közösen eldöntötték, kiválasztották, hogy melyek lesznek jók.

Az új minták kialakításán túl a legfontosabb dolog amit megtanultak a gyékényfonók a különböző minták variálását, egymással való kombinálását. Ez az, ami mai napig meghatározza a Mezőfelei gyékényfonást.

Az alábbiakban az általam felgyűjtött fonásmintákat kívánom bemutatni két külön csoportban.

I. DÍSZÍTŐSOROK, ZSINÓROK

Hímelés, kettes zsinór

Kettőzött hímelés

Zabszemes hímelés

Kettőzött zabszemes

Tyúkláb

Hullámos hímelés

Macskanyom

Hármas macskanyom

Hármas zsinór

Négyes zsinór

Fenyőágas vagy selyemcsík

II. LYUKATOK, CIFRÁK

Parasztlépés

Rendes cifra

Csavaros cifra

Kettős cifra

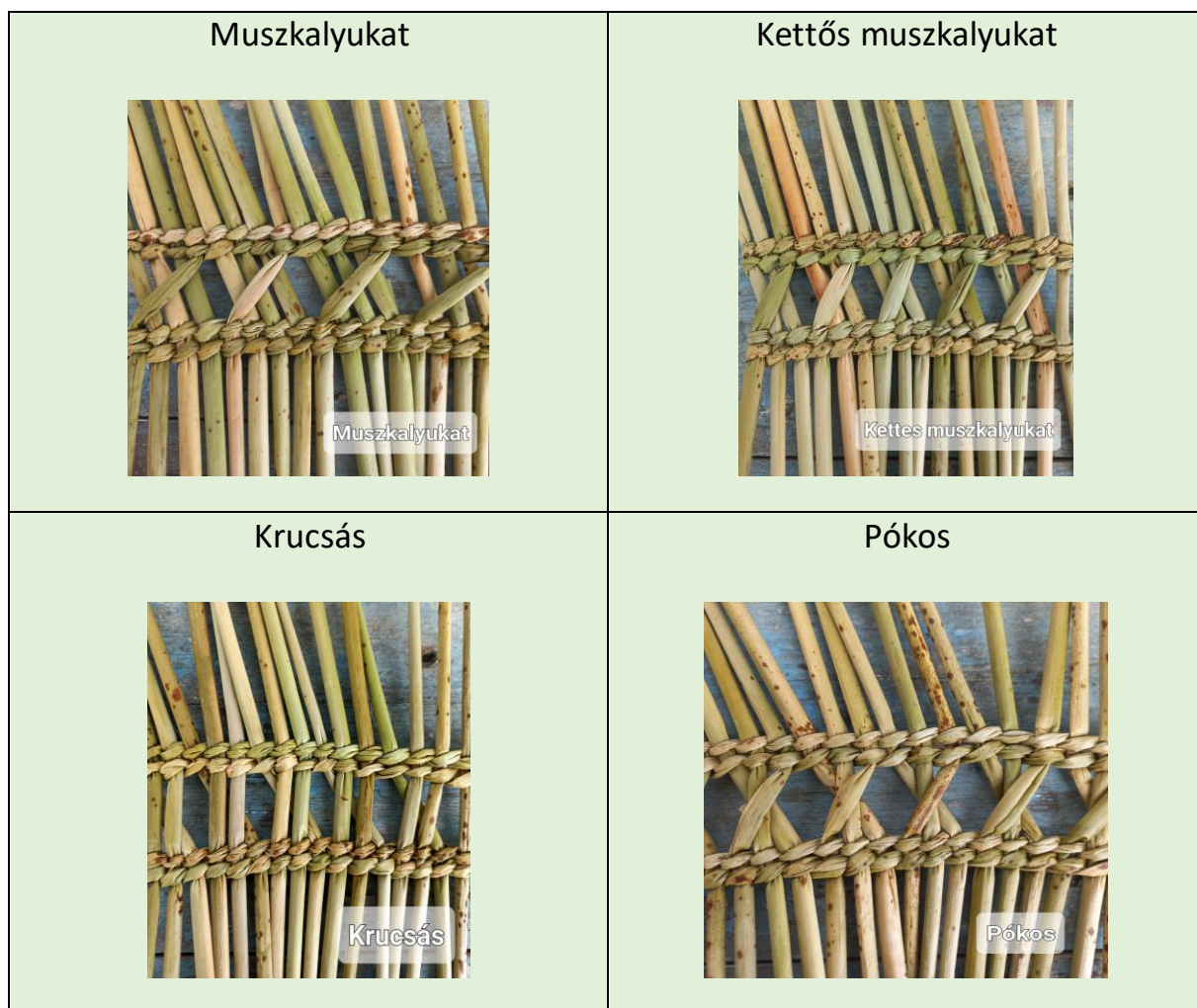

Bécsi cifra

Lánclyukat

Természetesen ezeken kívül is sok lehetőség van még különböző minták kialakítására. Az egyszerű hímelésen megadott kotta szerint felvitt mintázat szépen kidomborodik az alapból. Ilyenkor fontos az egyenletes fonástechnika és a jól megválasztott alapanyag.

Mezőfelei falvédő